

Mabêlê thôrô: A lengwa selemô, a lewa dithôrô di apewa lewa, di šilwa bopi, tša apeiwa boxôbê, ke sôna sejô se sexolo xo tšohle. Ka a ennwe a medišwa a diwa byala, bo nowa ke batho ba xodileng.

Leotsa : Le lôna le lewa dithôrô, le šilwa bopi la apewa boxôbê, xa bo ratwe kudu ke batho, ka nako e ngwê bo thšološa bana. Byala bya lôna bo boxale xo feta bya mabêlê-thôrô. Xa le apewe lewa.

Mafela : A lewa e sa le ~~maxx~~ maxenyane a apewa, a bešwa a lewa dithôrô. Xe a omile dithôrô di a poforwa tša apewa lekôkôrô kapa di a thuthupišwa tša apewa boxôbê, kapa tša thlobolwa tša setlwa ka lehudu bopi bya xôna bo dia boxôbê byo bo botse byo bo šwana, le motoxo wa byôna o matlafatša masea le batho ba xodileng o bose kudu. Xe di hlobotšwe tša tswakwa ka ditloo di dia moxobe, o ratwa kudu ke batho ka moka.

Mphoxo o lewa dithoro. Mmela wa ôna o dia motoxo o mo bose sepete sa bana se omelwa ka mphoxo, le maputo a ometšweng ka ona a phala a mabêlê kapa leotsa xo bohle.

Nyôba e lewa lehlaka.

Dinawa di lewa dithôrô le matlakala a apewa morôxô. Xe o omišitšwe o diwa mokhuša wa tswakwa ka ditloo-make kapa lebese, ke sešebô se ratwang ke basadi. Dinawa di apewa dikxôbê, di tswaka mabêlê kapa dikôkôrô le moxole. Le xe di le tee di dia kxôbê tše matlafatšang. Bakeng sa mphaxô xe motho a ya maêtô ba dia shoka ba re ke sekxotho.

Dithlodi: Di lewa dithôrô, di dia kxobe tše ~~di~~ di bose kudu le xo bipela xa di bipele. Bakeng sa mphaxô semotwane sa dithlodi se phala sa mefaxo ka moka. Baeng ba tšotwa ka tšona le ngwetšî xe e ya boxadi serotwana se rweleng lefiswana la boxôbê bya ngwana le thšelwa tšona, xe di se xôna ke xôna ba thšelang ditloo. Lešapelô la thšelwa mphoxo. Ditloo, dinawa, dithlodi, mphoxo di bitšwa matsaka. Ditloo di lewa dithôrô, xe di see maxenyane di apewa photla. Xe di

ômile di di ~~mpet~~ apewa di tswaka mafela tšaa bitšwa moxobe, o phala wa dinawa ka boose, ke mphaxo o tiileng; xe di apellwe di e tee di dia semotwane se se boose.

Lexapu: Le lewa moroxo le metsi a ka xare le ditibo di a lewa. Dithotse di a xadikwa tša thšelwa letswai, ke sešebō. Xe di xadikilwe tša setlwa ka lehuhu tša hlakanthšwa le marotse di dia sempyerane, se ratwa kudu ke basadi se bile se a ba nonthša. Dibe di xadikwa di thšelwe letswai di setlwe e be bokome. E be e le mphaxo o moxolo xe batho ba sa ya Kapa le Daemaneng ka dinao. Xe ba re tšeiša dira le molapō, mphaxo wa dira ke metse. Ba be ba e ra xoba ba re xo koma bokome byo ba sware ke lenyora. Ba re xo nwa metse ba khore dinao di lle.

Lerotse more: Xo lewa lōna lerotse lo apewa la lewa le xe e se e le leswa. Selemo le a hlabēlwa la kwapišwa la apewa lexodu, le timola batho letsatši; xe le fehlilwe ka bopi le bitšwa kxodu, e ratwa kudu ke basadi mme e boose. Dithotse le tšōna di a xadikwa tša siba boxōbē, ke sešibo sa basadi.

Lefodi: Xo lewa kenywa le a apewa la loa, dithotse tsa lona xe e see tše diswa, basadi ba di rata kudu, ba di ja le kxodu ya lona, ba re ke tsiki.

3

Lefodi ke sejō se se bose kudu ka xongwē le a ēbolwa ka mphaka le apewa kxodu. Kxodu ya lōna le xe e fehlilwe ka bopi e bose kudu. Dithotse i di a xadikwa tsa nokwa ka letswai di sebe boxōbē.

Maraka: Le ōna ke sejō se seng se se bose sa lehlabula. Xo lewa kenywa, ya apewa ya lewa kapa ba tswakē morōxō wa mphodi ka leraka xa re xa dilengwa. Leraka, lexapu lo nyōba ke tšōna di lewang lehlabula fēēla.

Dikenywa Tša Maxa

Tša lehlabula: Ke dithetlwa, dithobe dince, mabilo, mathšidi dikxwete, mahlatswa, makokono, maxo, marula, mahlono. Ka marula be be ba die byala bo bitšwa morula. Le boxōbē byo bodila ba bo apea ka metsi a marula. Ka xo thšelwe mmela moruleng le ōna mahlono ba dia boxōbē ka metse a ōna. Dithapō tša mathšidi di bitšwa dithšidi, ba di phaphaša matlakala ba setla moko ka lwala le lokišeditšweng ōna, ke xore la mokoti xare.

Lehudu ba dia mapa, o thusa kudu bašuxi ba thsathša mekxopa ya bōna ka ōna xore e tle e butšwe kapele xe ba šoxa. Dikoko tša marula di nee moko o bose xe ba o thšetše ka moroxong wa mokhuša o tsefiša moroxo. Kenywa tše ding ke dithokolo. Xe e le tša selemō ke dihlohlo fêêla, marexa xa xo na kenywa. Dikenywa tše ka moka di lewa ke batho ka moka xomme xa di lewe ka xo swana. Mathšidi xa a jelwe xo khora a jêlwa boose, le marula le makokono le mahlatswa. Toro kenywa e ngwê e jêlwang xo khora, e lewa lehlabula.

4 Merôxô e lengwang ke: Monawa le mphodi, leloba la mphodi le lōna le a ewa morôxô wa lehlabula o kxôtlêlwa ka leraka byale ka ~~mxxk~~ mphodi. Merôxô e sa lengweng ya lešoka ke Fore le lehlanye, e mela selemō xe hlare di thswethswetha. Theepe le leroto di medišwa ke pula mašopeng. Leroto le lōna le apewa khuša byale ka monawa. Mphodi o anexwa khuša o sa apewa.

Masui: A lewa e sa le lebesa a nwewa a sa tšwa xo xangwa, a fufutšwa ba hutšwetša maxôbê ka lōna. Ba a kxathliša ba okola makhura a nee thusô kudu. Mo xongwê ba a phophiša, a bitšwa dithatha, di bose, ba di ja motho a khore. Masui ke sejô se sexolo xo bohle. Xe a se a phophišwa a sa nee hlôwa a bitšwa lešere. Masui a kxahlīšwang xa a thšelwe pitseng e tee, di ba pedi le dithatha di lokwa ka xo ya tšona xo šele. Dithakxa di a axêla ntlwana ya ōna. Baeti ba thotwa ka ōna 'Dithatha.'

Badiša ba a nwêla xōna kua šokeng. Ngwana o fiwa masui a sa le lesea, xa xo na nakô eo ba reng a ka ila masui ka baka la byaana. Xe masui a atile a lewa ka nakô e ngwê le e ngwê. Xare xa dijô ka moka masui a latela boxôbê ka xo phološa motho. Ka lešere ba apea boxôbê bya mphsi.

Nama: Nama ba re ke moêng. Ba atiša xo hlaba marexa. Ka nakô tše din ba hlaba xe xo nee moêng kapa menyanya le xe ba e kwa thšexo. Xa se sejô sa ka mehla, e lewa e se e nthswa, kapa ya bêkwa ya anexwa ya diwa mexwapal Nama e ya apewa ya bešwa ka moo moji a kxahlwang ka xōna.

5 Xa xo na molaô wa xo ja nama xe e se xore xe xo hlabya kxomo, banna ba tsebišwe xore ba tle xo ja sebeta. Ke xore e mong le e mong o tla tloxa a nee seripana sa xaxe seo ba tla xo ya ba apea ka xabô. Ba tla tloxa ba tla xo ja diretłwe tša ka teng le hlôxô xa moraxo. Basadi ba biletšwa moxodu. Kxomo xa e tingwe banna, ke ya bôna ka sexaxešo. Moka e mong le e mong xa a ithsexele le xona xo nee tsa banna dinama. Boxolo bya kxomo ke bya monye. Nama tša banna ke leseto, lešapyane, lehwele ngaati, nko ditsêbê. Dithô tsa beng: kxadi e kxolow fiwa mohlobolô o moxolo, o monyane o fiwa e nyane, moxolwa motho ka matswalô o fiwa leoto, moratho o tšea letsôxô, papaxe, hlôôxô. Kxadi e taala e ema sorong ya soxa setho se seng le se seng xe se feeta. Kxosi e bexwa ka lehlakore xe xo hlabilwe pholo le xe e le kxomo ya monyana. Kxopoô tše nnê le lehureedi la sexetla. Tše tharo ke tsa ramotse.

Nose e ratêxa kudu, todi e a hlotlwa ya lôtwa, e lewa ka ~~ni~~ hlôkômêlô. E abêlwa meloko xe e le e nthši. Motho xe a bone phaxo ya yôna mo e tsênang o tata kxare ka byang kapa thabe tsa mohlare a bea. Ke xore e ka se ke ya rafiwa ke motho. Ya e rafang o molato, xa a bonwe wa lefišwa.

6 Tšie e lewa ke bohle. Sexongwane le maphate ngwaxa di tlıle ba di tsoxêlêla e see bošexo ba di xola ka dišexwana le mekotla, tša apewa ka pitsa tše dikxolo di lewa di see metsi di anexwa tsa lewa di ômile tša a khušwa, ke sešebô se se boose. Xe e le tšiana tše di nyenyana di kola ke baana. Mmammati, mmankoko, tšiana lekxwara, mohlotlo-pudi, thlokwana-pitsi, letee, tata kxope. Ke tšiana tše di nyennyana. Batho ba xodileng xa ba di tšwele lesolô.

Dinhlwa di a lewa, e seng byale ka tšie. Di ratwa kudu ke basadi le baana. Dinhlwa di tšwa selemô ka moraxo xa pula ya thseola. Tšiana tše di nyenyane ke tša ngwaxa ka moka, moka di ata selemô xe byang bo hloxa. Dinhlwa le tšôna ngwaxa di atile di a anexwa, ba di khuše xe di šiba. Tšie ba be ba e rekiše xe e kotšwe kudu.

Byala: Byala bo diwa ke mabêlê, leotsa le lefela, ba tseer

tšea mabêlê ba a ena ka metsing a re xo thapa ba a nthša a phophiša ba a thšêla ka pitseng e ômileng ba a khurumêla, ke xo utêxa. A re xo mela ba a anexa a bitšwa mmela. Ke moka ba o šila ba tlopêla metse a tlala dipitša, ba thšêla bopi byola ka xôna. Yaba ba apeile metse ka pitša a re mola a bela ba thšêla bopi bya mmela ka xare ba loiša ba bo khurumêla bya re xo butšwa ba solêla ka mola pitseng tše nang le metse a mmela ba huduwa ba bo thlakanthša ba lesa. Ka xosasa xe ba hwetša xo beetše ba bo apea bya butšwa. Bya re xo fôla ba omêla ka bopi bya mmela. Mohla bo belang ba hlotla ke byala. Ba nthša sebexô se ~~fi~~ fiwa monna wa lwapa, a bitsa banna ba xabô ba tla ba nwa, ke lehwele. Le xe e le bya mošomô le xe e le bya xo nwa fêêla, lehwele ke molaô. Ka sexaxešo byala bo nwewa ke banna ba baxolo le bakxekolo fêêla.

7 Byale xe bo nwewa ba bexana nkxô e re xo bewa monye a bexa ya mo hlatlamang ka matswalô. Moxolo kapa moratho eo a thšêla ba xabô ka xo latêlana. Mokhi o re xo kxa morutlo wa pele (xore a bo hlakanthša) a o fa mong a byala, ba re ke dинthši kapa mpholo. Ke moka o fa banna ka xo latêlana bya ka mola a ba thšela. Basadi ba fiwa bya bôna xo šele, ba re ke sexô sa basadi. Monye motse xa e ke e eba mokxi wa byala. Bakxalabyê ba fiwa bya bôna xo šele. Moeng o nthšetšwa mpholo ke ya mo fang byala. Xe kxoši e enwa, ba e rêta xe e metša. Ba re Thobêla morasui kxoši, Mpedi, Selema. Byala bo diwang ka ~~dik~~ dikenywa tša mehlare ke morula. O diwa ka marula, ba a phula ba lôkêla dikoko tšela ba di onola ba thšêla kxano ka pitseng ela ba nthšitšeng dikoko ke moka ba a bitîêla, ka moso xe ba bitolla ba hwetša ~~o~~ beetše wa newa. Xe o na sebexô, le molaô xa xo na molaô wa morula.

Lebaka. Xa xo tsebye xore le tšwa kae, le mela xohle moo peu ea lôna e ka wêlang. Xa le lemewe mašemo. Ba atiša xo le xaša mahlakung a kxôrô kapa ka mafuri, le kxiwa le ~~o~~ se la hlwa le butšwetša ruri, ba hlôkômêla xo kxêtha dithôrô, le byalwa ke bakxôxi ba lôna, ba re xo le anexa ba le boa ka difala ka ntlong, le a bipya le a rekišwa. Bakxôxi ba lôna ba re:

"Baji ba patše re moloko mongw[^] ra tlakana mohlaka wa tlala," ke xone ba kxôxa ka bonthsi ba lôta matlakala, xo kxôxwa ôna dipeu di bêwa xo šele.

8 Ba le kxôxa ka pea ya fase ba lôkêla lehlaka xe ba kxô[^]xa, ba re xo fetša ba lôta lehlaka ba khupetša moletiana ola. Le be le iletšwa ba baswa le~~h~~ hloexile kudu. Motho xe a dia tša xo se hlamatšexe, ba re o diwa ke patše. Le rêtwa ke bôna bakxoxi ba lôna ba re: "Uena u sa jexo patše o otišwa keng, mathaka re otiša ke xo xoletsa mollô teng." Ba re: "More ba o beile ka difala ntlong ba re ba tla rêka dilô tša mabala di etla." Molaodi xe e le mokxôxi wa lôna, o kxôxa pele a se a hlwa a laola.

Motsoko byale ka lebake ba re di tšwa moo mabêlê a tšwang xôna. Ba le kxôxa ka pea e bopilweng e seng ya fase byale ka patše. Motsoko wa pea ba re ke motsitsi. Motsoko wa dinkô ba o fothla mo mekolong ba o šila ka lwala kapa lekôpêlô le bopetšweng xo šila letsoko la re xo butšwa ba le thšela ka molôra wa sepawane kapa sekhopha, ba tse ba le taba ka metse. Xe ba feditše moo ba le anexa mollong xore e ôme e seng xo ômêla ruru. Ke moka le loketše xo kxôxwa. Letsoko le mela xohle, moka lôna le diêlwa dirokolo kkausiu le metse ka mafuri, le a byalwa, le byalwa pele ka dilotong la tse le šimollwa xo išwa dirokolong. Ba re xe le šetše le budule ba kxwatha matlakala ba a anexa ba tse ba a thapiša xo dia mebole. Lebake le lôna le diwa mebole mo le atileng. Le be le kxôxwa ke batho ba xodilong feela kxalê. Xa le xopolelwe bobè byale ka patše, le lôna ba le rekiša ka mebole. Mmole o tee o tlaia seatla sa motho eo moxolo xe o tatilwe, o feta kxole pose (~~xxxx~~ poso) tše pedi tsa sekhowa tša 1/-~~1~~.

Matloxleng Mmamabolo le Mmantlebere Tema.

END. S. 369